

Посилання на статтю

Щербатюк А.І. Тріадна модель здатності особистості до інноваційної праці / А.І. Щербатюк // Управління проектами та розвиток виробництва: Зб.наук.пр. – Луганськ: вид-во СНУ ім. В.Даля, 2012. – № 4(44). – С. 115-120. - Режим доступу: <http://www.pmdp.org.ua/images/Journal/44/12saioip.pdf>

УДК 331.102.312

А.І. Щербатюк

ТРИАДНА МОДЕЛЬ ЗДАТНОСТІ ОСОБИСТОСТІ ДО ІННОВАЦІЙНОЇ ПРАЦІ

Розглянуто тріадну модель особистості як основу для визначення компетентності фахівця інноваційного підприємства. Визначено місце інноваційної праці в загальному ланцюзі праці на інноваційному підприємстві. З позиції тріадної моделі окреслено орієнтовні пропорції особистісних складових, що визначають здатність конкретного фахівця до різного типу праці. Рис. 6, дж. 10.

Ключові слова: інноваційна праця, цикл праці, тріада особистості, технічна праця, творча праця.

А.И. Щербатюк

ТРИАДНАЯ МОДЕЛЬ СПОСОБНОСТИ ЛИЧНОСТИ К ИННОВАЦИОННОМУ ТРУДУ

Рассмотрена триадная модель личности как основа для определения компетентности специалиста инновационного предприятия. Определено место инновационного труда в общей цепи труда на инновационном предприятии. С позиции триадной модели обозначены ориентировочные пропорции личностных составляющих, определяющих способность конкретного специалиста к труду разного типа. Рис. 6, ист. 10.

A.I. Scherbatuk

MODEL OF TRIADIC OF THE INDIVIDUAL'S ABILITY TO INNOVATIVE LABOR

Triad model of personality as a base for determining competence of a specialist of innovative enterprise is considered. Place of the innovative labour in the whole chain of labour on the innovative enterprise is determined. From the point of triad model approximate proportions of personal components which define ability of the particular specialist to implement different types of labour is indicated.

Постановка проблеми. Головними пріоритетами нашої держави є перехід до інноваційно спрямованої моделі розвитку економіки. В основі двигуна прогресу лежить ефективне та якісне нагромадження людського ресурсу, що має базуватися на особливостях здібностей, вподобань та компетентності кожної конкретної особистості. Одним із компонентів компетентної діяльності сучасного фахівця є інноваційна праця [1]. Хто має змогу виконувати працю цього типу? Яке місце вона займає у ланцюзі праці на інноваційному підприємстві? Чим

важлива і необхідна? Усі ці питання є актуальними на сучасній арені економічних процесів.

Аналіз останніх досліджень і публікацій з проблеми, виділення невирішених його частин. Дослідженням інноваційної діяльності присвячено дуже велику кількість праць як сучасних, так і зарубіжних науковців. Усестороннє освітлено та вивчено тонкощі інноваційних процесів [2,3,4]. Інноваційна праця – достатньо молода категорія наукових досліджень. Аналізуючи роботи, в яких акцентується на неї увага [5,6,7], можна відмітити, що думки про сутність цієї категорії дуже різняться. Розбіжність в трактуванні методологічної основи практичної застосовності інноваційної праці сягає значних за шириною меж.

Виходячи з цього, доцільним вважаємо ретельне вивчення сутності, можливостей та місця інноваційної праці як компонента компетентної діяльності фахівця на інноваційному підприємстві.

Метою роботи є формування та аналіз моделі здатності сучасного фахівця до інноваційної праці.

Викладення основного матеріалу дослідження. Сучасні течії світової економіки дуже щільно наповнені інноваційними процесами та їхніми складовими, що забезпечують динамічне зростання та розвиток економічних витків. В боротьбі за першість все частіше виходить переможцем людський ресурс. Знання, вміння та особисті вподобання, бажання займатися конкретною справою несуть справжню цінність сучасного фахівця. На сьогодні вже не є поодинокими випадки, коли роботодавці змагаються за робітника, а не навпаки.

Кожна людина, беззаперечно, є геніальною неповторною особистістю. Застосовувати «шаблон ідеального працівника» до кожної потенційної кандидатури на сьогодні є некоректним та неефективним. Сучасне інноваційне підприємство має чітко формувати посадові обов'язки працівників з огляду не лише на технічну необхідність підприємства, а й з урахуванням розкриття особливих можливостей кожної особистості.

Дуже вдало розглядає особистість Р.Г. Баранцев [8], він стверджує, що у синергетичній парадигмі на перший план висувається поняття «цілісність», що характеризує життєстійкі істоти, здатні до саморозвитку і окреслює особистість як тріадну цілісність, яку можна описати властивостями рацію, інтуїцію та емоцію (рис.1). Комбінативна форма, в якій домінує аналітичний підхід, може взяти на себе роль рацію; ієрархічне дерево, зображуючи процес еволюції організмів, асоціюється з емоцію; параметрична система більше інших спирається на інтуїцію.

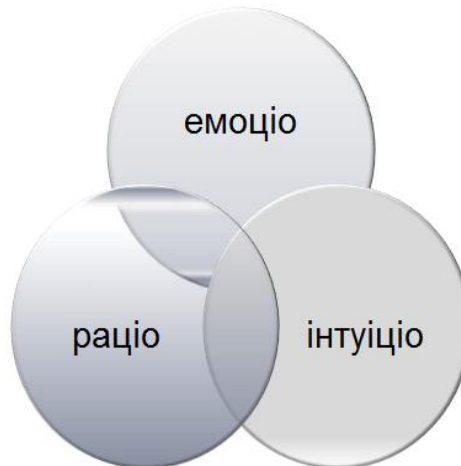

Рис. 1. Тріадна модель особистості

Дана модель є беззаперечною основою будь-якої особистості та всього що впливає на її розвиток і зростання.

Саме орієнтація на триадний аналіз кожного потенційного працівника є найефективнішим способом визначення оптимально підходящої ділянки роботи та потенційних можливостей кожної особистості.

Для формування та аналізу триадної моделі здатності особистості до інноваційної праці, необхідним є визначення позиції інноваційної праці в загальному ланцюзі дій по досягненню поставленої мети на інноваційному підприємстві.

Існує велика кількість класифікацій праці [9]. Однією з тих, до яких входить інноваційна праця, така «Залежно від предмета та продукту праці»:

- наукова, інженерна, управлінська, виробнича;
- підприємницька, інноваційна, відтворююча, комерційна;
- промислова, сільськогосподарська, будівельна, транспортна, комунікаційна.

Розглянуті класифікації, на жаль, не відтворюють наші методологічні та категорійні напрямлення поняття «інноваційна праця». У контексті наведеної класифікації аналізуюча нами категорія представлена у дуже широкому розумінні, та порівнюється з підприємницькою та комерційною, тоді як ми розглядаємо інноваційну працю як компонент людського ресурсу процесу інноваційної діяльності [1].

Спираючись на достатність триади для відображення цілісності, окреслимо діяльність інноваційного підприємства крізь призму, що вирізняє лише загальні процеси, та зобразимо спрощену модель діяльності інноваційного підприємства (рис. 2).

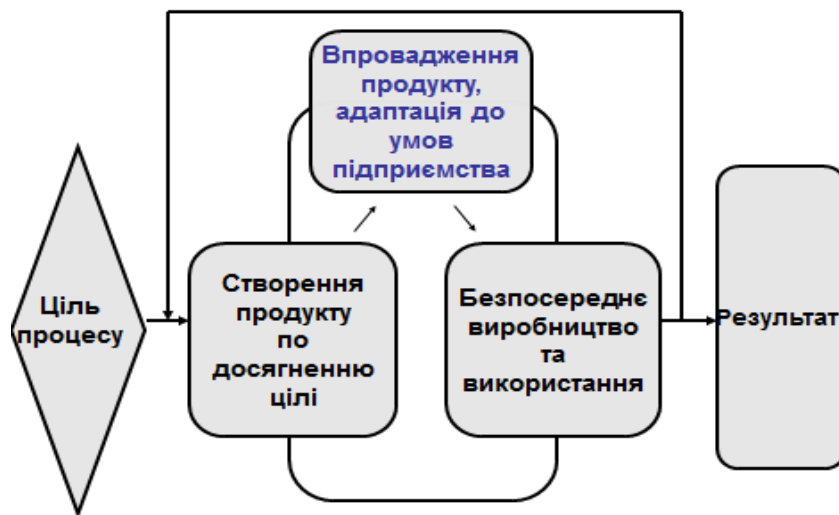

Рис. 2. Спрощена процесна модель діяльності інноваційного підприємства

Можна в загальних рисах охарактеризувати рис. 2 таким чином: для забезпечення успішної, безперервної діяльності інноваційного підприємства достатньо зображеної триади процесів, що складається зі «створення» - «впровадження» - «використання».

Успішне функціонування кожного з наведених процесів можуть забезпечити лише компетентні фахівці, що виконують різну за характером працю.

Підсумовуючи, можна акцентувати увагу на можливості та необхідності формування класифікації праці для інноваційного підприємства, що базуватиметься на процесах його діяльності (рис. 3).

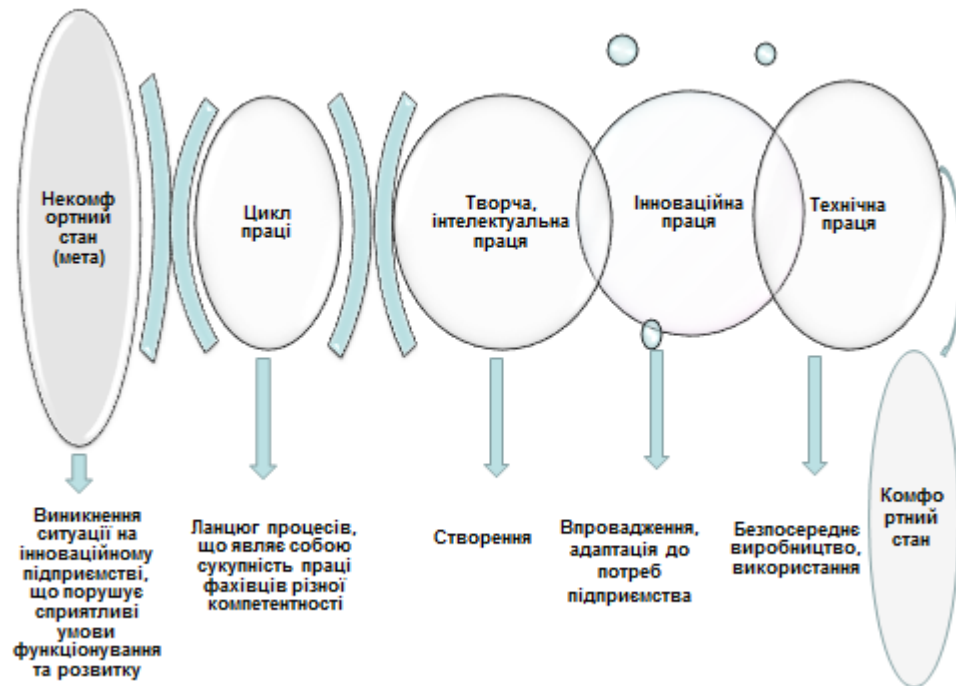

Рис. 3. Система елементів циклу праці з досягнення комфортного стану

Графічна модель (рис. 3) чітко відображає вирізнення трьох основних видів праці в загальному циклі. Їхня послідовність є логічною та незмінною. Представлений цикл описує повний ланцюг дій, що проходить інноваційне підприємство на шляху від мети (некомфортного стану) до досягнення поставленої цілі (комфортного стану).

Кожен вирізнений компонент ланцюга (рис. 3) містить свою специфіку та особливості. Фахівець, що за посадовою інструкцією має виконувати творчу, інтелектуальну працю, звичайно є якісно відмінним як за своїми здібностями, бажаннями, та можливостями, так і за світосприйняттям від фахівця, відповідального за технічну працю.

Загальний цикл праці методологічно дуже якісно «лягає» на тріадну модель особистості. Особливі можливості та психологічна спрямованість, відображені на (рис. 1), у кожного фахівця зароджені та розвинуті у різних співвідношеннях. Модифікувавши тріадну модель під кожен конкретну особистість, можна орієнтовно визначити, який тип праці найбільш прийнятний даному фахівцеві.

Раціональне світосприйняття завжди цінувалося та цінується у фахівців, що зайняті на підприємствах, основою діяльності яких є чітко встановлена схема дій, де кожен крок робітника прописаний кількісно та якісно. Особистості, що мають переважно раціональне спрямування мислення, найбільш ефективно та комфортно почуватимуть себе, виконуючи технічну працю (рис. 4).

Не потребує доведення істина, що творчі особистості є в першу чергу емоційними генераторами. Лише фахівець з відкритими, різноманітними емоціями має здатність створювати, а завдяки достатньо розвинутим компонентам інтуїцію та рацію створюване має високу технічну, промислову

придатність. Тріадна модель фахівця, що спрямований на творчу, інтелектуальну працю, зображена на рис. 5.

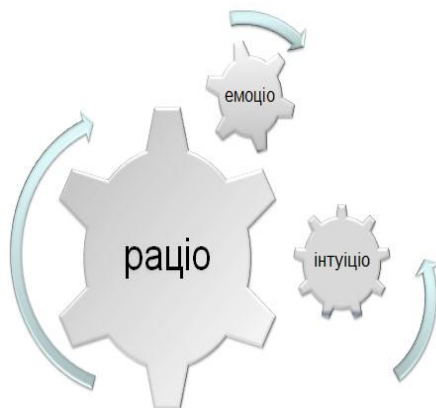

Рис. 4. Тріадна модель особистості, спрямованої на технічну працю

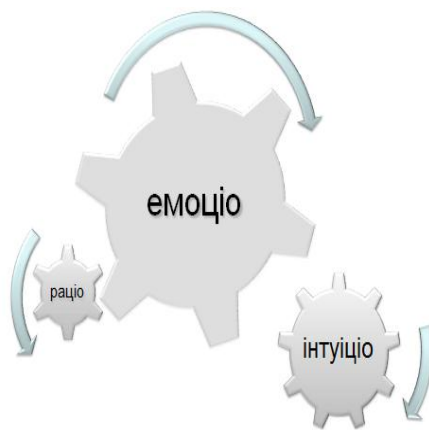

Рис. 5. Тріадна модель особистості спрямованої на творчу працю

Великий масив об'єктів інтелектуальної власності, інноваційних технологій та продуктів залишається неадапованим та незатребуваним в сучасних економічних процесах. Причиною цього є відсутність на підприємствах фахівців, здатних компетентно впровадити та адаптувати до її потреб інноваційний продукт, що дасть змогу організації подолати наступний ступінь розвитку (рис. 6), візуально відображає пропорційну тріадну модель особистості, що спрямована до інноваційної праці.

Аналізуючи рис. 6, можна зробити такий висновок: фахівець, спрямований на інноваційну працю, – висококваліфікована, інтуїтивно лабільна, інтелектуально розвинена та відповідальна особистість, що є головним двигуном сучасного економічного прогресу.

Компетентно здатний до інноваційної праці фахівець – беззаперечно головний двигун розвитку інноваційного підприємства.

Висновки. Економічний стан нашої держави знаходиться лише на першій сходинці переходу до інноваційно-спрямованої моделі розвитку економіки, де головною є особистість – як генератор та двигун модельної трансформації.

В сучасну епоху – епоху знань – спостерігається вирізнення саме інноваційної праці в загальному процесі діяльності сучасного інноваційного підприємства.

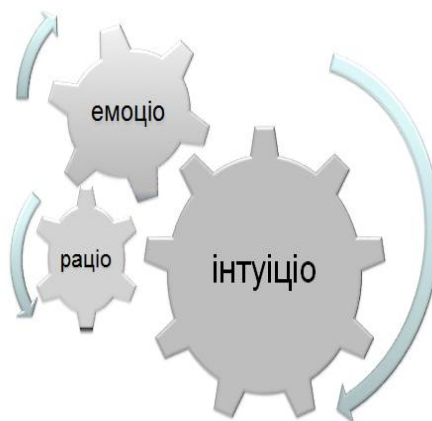

Рис. 6. Тріадна модель особистості, спрямованої на інноваційну працю

Однією з особливостей інноваційного підприємства є неординарність та креативність у вирішенні некомфортних ситуацій. На другий план відходять «шаблонні» ланцюги дій та процесів, що містять в собі лише працю з виробництва та використання продукту підприємства.

ЛІТЕРАТУРА

1. Щербатюк А.І. Інноваційна праця як компонент компетентної діяльності сучасного фахівця [Текст] / А.І. Щербатюк //Управління проектами та розвиток виробництва: Зб.наук пр. – Луганськ: вид-во СНУ ім. В.Даля, 2012. – № 2(42). – С. 144-148.
2. Philippe Askenazy. Innovative Work Practices, Information Technologies and Working Conditions:Evidence for France / Philippe Askenazy// Paris Sciences Economiques and IZA Bonn Eve Caroli University Paris X, Economix and Paris Sciences Economiques Discussion Paper. – 2006. – No. 2321.
3. Герасименко О.О. Інноваційна праця: особливості змісту та соціально-економічної форми [Електронний ресурс] / О.О. Герасименко. – Режим доступу: <http://ir.kneu.kiev.ua:8080/bitstream/2010/547/1/Gerasumenko%20O%20O.pdf>.
4. Харабуга С.В. Формування компетенцій інноваційно активного фахівця в системі професійної освіти: автореф. дис... канд. екон. наук: 08.00.07 / С.В. Харабуга ; Донец. нац. ун-т. – Донецьк, 2009. – 20 с.
5. Лебединцева Л.О. Роль інноваційної інтелектуальної праці в суспільному розвитку [Електронний ресурс] / Л.О. Лебединцева. – Режим доступу: http://vk.com/doc49881317_167069323?hash=34542ff13328bdf47&dl=aa584370b95fc147d5.
6. Багрова И.В. Становление умственного интеллектуального труда как реализация потенциала личности посредством мышления / И. В. Багрова // Вісник економічної науки України. – 2006. – №2 (10). – С. 9-18.
7. Колот А.М. Інноваційна праця та інтелектуальний капітал у системі факторів формування економіки знань / А.М. Колот // Економічна теорія. – 2007. №2. – С. 3-13.
8. Баранцев Р.Г. Тринитарный критерий целостности [Електронний ресурс] / Р.Г. Баранцев. Режим доступу: <http://www.trinitas.ru/rus/doc/0226/002a/02260063.htm>.
9. Ярмач Є.В. Економіка праці і соціально-трудові відносини [Електронний ресурс] / Є.В. Ярмач. Режим доступу: <http://uchni.com.ua/ekonomika/94/index.html?page=2>.
10. Touraine A. Social transformations of the twentieth century / Touraine A. // International Social Science journal. – 1998. June. № 156. – P. 165-171.

Рецензент статті
Д.т.н., професор Рач В.А.

Стаття надійшла до редакції
05.10.2012 р.